

મહાવીર યુદ્ધ.

(સુયગડાંગ સુત્રના છઠ્ઠા અધ્યયનના આધારે).
પદ્ય અનુવાદ.

અનુવાદક તથા પ્રકાશક.

સુધર્માલાલ જીવરાજ શાહ. બી. એ.
(વડવાણવાળા)

બનાસકાંઠા એજન્સીના પોલિટિકલ એજન્ટ
સાહેબના સીરસ્તેદાર.

બી બનાસ કાંઠા પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ
ડીસા કેમ્પ.

વિર સવંત ૨૪૫૨.

સવંત ૧૯૮૩.

કોમત એક આનો.

મહાવીર યુદ્ધ.

(સુયગડાંગ સુત્રના છઠ્ઠા અધ્યયનનાં ઔપચારિક)

પદ અનુક્રમ.

નં... ૩૨૫૧

અનુવાદક તથા પ્રકાશક.

સુખનાથ જીવરાજ શાહ. બી. એ.
(વહવાસુનાળા)

બનાસકાંઠા એજન્સીના પોલિટિકલ એજન્ટ
સાહેબના સીરસ્તેદાર.

પાલકુપુર.

વિર સવંત ૨૪૫૨.

સવંત ૧૯૮૩.

કીંમત એક આનો.

ડીસા કેમ્પ.
ધી બનાસ કાંઠા પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં પોપટલાલ મોહનલાલ મહેતા
તથા નુરમહમદ ડી. ચુલાણે છાપ્યું.

અનુવાદકના બે બોલ.

પદાત્મક ભાષાંતર કરવાનો આ મહારો ત્રીજો પ્રયાસ છે. અમિતગતિકૃત સામાયિક પાઠ અને માનતુંગાચાર્યકૃત ભક્તામરના ભાષાંતરો કર્યા પછી નવો પ્રયાસ કરવાની મહારી ઇચ્છા ન હતી. પરંતુ જે દિવસે અમદાવાદથી ભક્તામરના ભાષાંતરની બુકો છપાઈને આવી તેજ દિવસે બિકાનેરના શ્રીચુત્ ભૈરોદાન તેજમલ શેઠીઆએ પ્રસિદ્ધ કરેલ “મહાવીર સ્તુતિ” નું માગધી કાવ્ય અનાયાસે મારા હાથમાં આવ્યું તે જોઈ મને ભાષાંતર કરવાની ઇચ્છા થઈ આવી. “ઓધવજી સંદેશો કહેજો શ્યામને” એ સાદા પણ લોકપ્રિય રાગમાં ભાષાંતર કરી લીંબડી સંપ્રદાયના શતાવધાની પંડિત મુનિશ્રી રત્નચંદ્રજીને જોવા મોકલાવ્યું. અને તેઓ શ્રીને પ્રસ્તાવના લખવાની વિનંતિ કરી. તેઓએ કૃપા કરી મહારી માગણીને સ્વીકારી મને ઉપકૃત કર્યો છે. તે પ્રસ્તાવના પરથી શ્રી મહાવીરના પ્રભાવની કાંઈક જાંખી વાંચનારને આવશે.

૨ પ્રભુના સામર્થ્યનું સંપુર્ણ વર્ણન કરવું તે મનુષ્ય શક્તિની બહાર છે. અને તે વર્ણન કરવાને શ્રી સુધર્મા સ્વામી જેવા મહાન પુરૂષ યોગ્ય ગણાય. ઉપલક દ્રષ્ટિથી વાંચનારને આ કાવ્યમાં પુનરૂક્તિ લાગશે. પરંતુ દરેક શબ્દ અને

ગણુધરના વાક્યનું ખરાખર મનન કરવાથી જણાય છે કે ગણુધરનો આશય દરેક વાક્યના અર્થમાં લિન્ન લિન્ન અને સ્પષ્ટ છે. પ્રભુની શક્તિઓનું વર્ણન કરવું જો મનુષ્ય શક્તિની ખડાર હોય તો પછી માગધી ભાષામાંથી તેને સાદી ગુજરાતી ભાષામાં ખરાખર ભાષાંતર કરવું અશક્ય નહિ તો મારા જેવા માટે મુશ્કેલ છે તેમ વાંચનાર સમજી શકશે. વાસ્તે ભાષાંતરમાં જેજે દોષો જોવામાં આવે તે દર ગુજરશે એવી આશા છે.

૩ અગત્યની વાત એ છે કે આ કાવ્ય સુચગાંગ સુત્રની વસ્તુ છે. માટે અશુદ્ધ વસ્ત્રમાં અગર જગોમાં તેને વાંચવું અગર ગાવું નહીં એવી મહારી વિનંતિ છે.

૪ જૈન સમાજની ખડેનો અને બન્ધુઓને આ ભાષાંતરમાં રસ પડશે તો મહને આનંદ થશે. વાંચનાર સુધારા વધારા સુચવશે તો મહારા પર આભાર થશે.

પાલણપુર. } સુખલાલ જીવરાજ શાહ. બી. એ.
તા. ૧૦-૧૨-૧૯૨૬. } (વહવાણવાળા)

પ્રસ્તાવના.

—૧૦:—

આજગતમાં અનેક ધર્મ સંસ્થાપકો થઈ ગયા પણ પરમ તિર્થંકર શ્રી મહાવીર પ્રભુના ત્યાગ અને દૃઢતાની તુલનામાં સમાનતા મેળવનાર કોઈ નજરે પડતું નથી. “સાગરસાગરો પમ :” અર્થાત સાગરની ઉપમા સાગરનેજ લાગુ પડી શકે, તેમ તિર્થંકરની તુલના તો તિર્થંકરજ કરી શકે. ભમરાઓ જેના શરીરમાં ચાર ચાર માસ સુધી દ્વાર કરીને રહ્યા તોપણ તેને ઉડાડવાની ઈચ્છા ન કરતાં ભમરાના ડંખને સમભાવે સહન કરી અડગ ધ્યાનાવસ્થાએ રહ્યા, એ કેટલી સહનશીલતા!! ગોવાળીયાઓએ કાનમાં ખીલા માર્યા તોપણ તેની સામે કરડી નજર ન કરી, મનમાં રોષ ન આણ્યો એ કેટલી બધી ક્ષમા!! દેવાંગનાઓએ અનેક હાવભાવ કરી, કટાક્ષ ફેંકી, ધ્યાનથી ડગાવવા અનેક પ્રયત્નો કર્યા છતાં જેના રોમાંચમાં પણ વિકાર ન જાગ્યો, આ કેટલો બધો સંયમ!! ઇન્દ્ર મહારાજે સાથે રહી સહાય આપવાની વિનંતિ કરવા છતાં ચોખ્ખી ના પાડી કે “મારે કોઈની સહાય જોઈતી નથી. આત્મબળ પર મુસ્તાક રહી કર્મસાથે યુધ્ધ મચાવી વિજય મેળવવામાંજ પુરૂષાર્થની સાર્થકતા છે” એમ કહી સિંહની માફક એકાકી રહી અસહ્ય પરિપ્લો સહન કર્યા એ કેવી વીરતા!! અદૌકિક

શૌર્ય બતાવનાર, અદ્વિત્ય આત્મબળ યોજનાર, અતુલ
 ત્યાગ ધર્મ અંગીકાર કરી પરિષ્કોના ઘા ખમનાર અનુપમ
 ધૈર્ય વીર્ય પ્રકટાવનાર જો કોઈ મહા પુરૂષ થયા હોય તો
 તે મહાવીર પ્રભુ છે. એમને નિર્વાણ પદ પામે આજે ૨૪૫૨
 વર્ષ થયાં છે. એમનો જન્મ ક્ષત્રિયકુળ નગરમાં સિદ્ધાર્થ
 રાજાની રાણી ત્રિશલાદેવીની કુખે થયો હતો. તેમની ૨૮
 વર્ષની ઉંમર સુધી તેમનાં માતા પિતા હયાત હતાં ત્યાં
 સુધી તેમનો સેવા બળવી, એક વર્ષ સુધી મોટાભાઈના
 આગ્રહથી અને એક વરસ વરસીદાન આપી ત્રીસ વર્ષ
 સુધી ગૃહસ્થાશ્રમમાં રહી ૩૧ મે વર્ષે એક ધર્મપત્નિ
 અને એક પુત્રીને મુકી, મોટાભાઈ નંદિવર્ધનની અનુજ્ઞા
 મેળવી, સંસારના અખિલ પદાર્થો ઉપરથી મોહ ઉતારી,
 જ્ઞાતખંડ વનમાં દિક્ષા અંગીકાર કરી નિઝંથ થયા. સાડા-
 બાર વર્ષ અને એક પખવાડીઆ સુધી ઉત્તર તપશ્ચર્યા, સતત
 ધ્યાનમગ્ન રહી છદ્મસ્થ પણે વિચર્યા. ત્યાર પછી જૂંલિકાગામની
 બહાર, રૂણવાલિકા નદીને કાંઠે, શામગાથા પતિના ક્ષેત્રમાં
 વૈયાવૃત્ય યક્ષના મંદીર પાસે સાલ વૃક્ષની નીચે છઠ તપ
 કરી ઉત્કટિકા આસને શુકલ ધ્યાન ધ્યાવતાં વૈશાક સુદ ૧૦
 ના દિવસે ચોથે પહોરે વિજય મહુર્તે ચાર ઘન ઘાતિ
 કર્મનો સર્વથા ક્ષય કરી કેવલ જ્ઞાન અને કેવળ દર્શન
 પ્રાપ્ત કર્યાં. કેવળ જ્ઞાની થયા પછી સાધુ, સાધ્વી, શ્રાવક,

શ્રાવિકા રૂપ, ચતુર્વિધ સંઘની સ્થાપના કરી, ધર્મ દેશના આપી લવ્ય જીવોને ઉધાર કર્યો, તે સમર્થ મહા પુરૂષના સકળ ગુણોનું સ્તવન કરવાને બૃહસ્પતિ કે સરસ્વતી પણ શક્તિમાન નથી, તે પણ લવ્ય જીવોને માટે ગણધર મહારાજે યત્તંકિચિતગુણોનું સંસ્તવન સુયગડાંગ સુત્રના છઠ્ઠા અધ્યયનમાં કર્યું છે તે સ્તુતિ અર્ધ માગધી ભાષામાં હોવાથી સાધારણ લોકો ઉચ્ચાર બરાબર ન થવાને લીધે તથા અર્થની સમજણ ન પડવાને લીધે પુરેપુરો લાભ લઈ ન શકે એ સ્વભાવિક છે. આથી તે સ્તુતિને ગુજરાતી ભાષામાં ઉતારવાનો ભાઈ સુખલાલભાઈનો આ પ્રયાસ છે. મહાવીર સ્તુતિમાં પહેલું પદ ‘ પુચ્છિસુણ ’ છે. તે ઉપરથી તેનું નામ પુચ્છિસુણ તરીકે પ્રસિદ્ધ છે. ઘણા ભાવિક લેખોને તે કંઠે હોય છે. તેની મૂળ ૨૯ ગાથાઓ છે. અનુવાદમાં ૫૭ ગાથાઓ થઈ છે એટલે કોઈ ગાથાનો અનુવાદ ત્રણ પદમાં, કોઈનો બે પદમાં, અને કોઈનો એક પદમાં ઉતાર્યો છે. જે ગાથાનો ભાવ જેટલામાં સમાવેશ થવા પામ્યો તેટલા તેટલા પદમાં ઉતારવામાં આવ્યો છે. જેમ બને તેમ સરળ બનાવવા પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો છે. અને મને આશા છે કે મુમુક્ષોઓને આ કાવ્ય ભાષાંતરથી લાભ થશે.

વાંકાનેર.

તા. ૫-૧૨-૧૯૨૬

મુદ્રિત્રી રત્નચંદ્રજી.

॥ શ્રી ॥

પુચ્છિછસુણં અથવા મહાવીર થુઈ.

(સુયગડાંગ સુત્રના છઠ્ઠા અધ્યયનના આધારે)

(આંધવજી શંદેસો કહેજો સ્યામને એ રાગ)

૧.

આજ સુધર્મા કહેતા ખ્યારા જંબુને,
વીર પ્રભુના પંચમ ગણધર ધીરજે;
સંચમ સાગર શિષ્ય વડા તે જંબુજી,
પૂછે ગુરૂને “ ભ્રમ ભાગો ગંભીરજે ”; આજ સુધર્મા ૧.

કહેા ગુરૂ આ ભવસિંધુ ઊતારવા,
કોણે આપ્યો ઉત્તમ અમને ધર્મજે;
સાધુ સંઘને અન્ય પંથના સર્જનો,
પૂછે આવી ધર્મ તણો સૌ મર્મજે; આજ સુધર્મા. ૨.

અનન્ય મંગળધર્મ દીધો જે વ્યક્તિએ,
તે સમજાવેા ટળવા સૌ અનર્થજે;
ગુરૂ જ્ઞાની છો આપ મહા આ વિશ્વમાં,
તેથી પૂછું પ્રશ્ન તણો હું અર્થજે; આજ સુધર્મા. ૩.

૨.

કહો સ્વામિ એ જ્ઞાનધરે કઈ જાતના,
 કઈ પંકિતના ત્હેના દર્શન શીલજે;
 શ્રવણ કર્યું કે જોયું જે આપે પ્રભુ,
 ખોલો, ખોલી દિલના દ્વાર અખિલજે; આજ સુધર્મા. ૪.

૩.

મધુર વાણી આ સૂણી સુધર્મા ખોલીઆ,
 જાણે ચાલી સુધા શબ્દની ધારજે;
 વિશ્વ સકળના દુઃખ જાણતો નાથજે,
 વીર પ્રભુ તે આવ્યા આ સંસારજે; આજ સુધર્મા. ૫.

કર્મ રિપુ સંહાર કરીને પામીઆ,
 અનંત દર્શન જ્ઞાન તણે ભંડારજે;
 સુક્ષ્મ વિષયે દ્રષ્ટિ જેની સ્થિર છે,
 કુશળ પ્રભુ તે દીપ્યા જગ મોઝારજે; આજ સુધર્મા. ૬.

૪.

સર્વ દિશામાં વસતા જે ત્રસ સ્થાવરો,
 માન્યા તેને 'નિત્ય' અને 'અનિત્ય' જો;
 દ્રવ્ય થકીતો માની તેની નિત્યતા,
 પર્યાયે તો માન્યા છે અનિત્યજો; આજ સુધર્મા ૭.

ઘોર તિમિર જે વિશ્વમહી વ્યાપી રહ્યું,
 અનન્ય દાપક તેહના છે ભગવાનજો;
 સર્વ જીવો પર રાખીને સમભાવજે,
 અર્પણ કરતા ધર્મ તાણું તે પાનજો; આજ સુધર્મા. ૮.

૫.

સર્વ દર્શી સર્વ વિષયને જાણતા,
 જીત્યા ચારે મતિ શ્રુત આદિ જ્ઞાનજો;
 કેવળ જ્ઞાની નિજ આત્મામાં સ્થિર છે.
 શુદ્ધ ચરિતનાં ગાતાં સૌ શુભ જ્ઞાનજો; આજ સુધર્મા ૯.

સર્વ પુરૂષમાં પુરૂષોત્તમ તે જ્ઞાની છે,
 પરિગ્રહ કેરો સંજ નહીં તલ ભારજો;
 કોઈ તણા તો ભય જેને નહિ પામતા,
 જન્મ મરણનો સ્પર્શ નહીં લગારજો; આજ સુધર્મા ૧૦

૬.

પ્રજ્ઞા તો બહુ તિવ્ર હૃતી ભગવાનની,
 બંધન વિણ તે કરતા સૌ વિહારજો;
 ભવસિંધુની પાર ગયા છે સ્વામી તે,
 પામ્યા તે શ્રી અનંત જ્ઞાન ભંડારજો; આજ સુધર્મા. ૧૧

મહા તપસ્વી તપસ્યા કરતા ઘોરને,
 સૂર્ય સમું દીપે છે જેનું જ્ઞાન જ્ઞે;
 વિરાચનને સૂર્ય સમા જે બાળતા,
 જગત મહિં જે વ્યાખ્યાં બહુ અજ્ઞાન જ્ઞે; આજ સુધર્મા. ૧૨.

૭

સ્વર્ગ મહીં તો સહસ્ર દેવો શોભતા,
 રૂપ ગુણમાં સૌથી શોભે ઇન્દ્ર જ્ઞે;
 સર્વ લોકની શોભા મહી જે શોભતા,
 અતિ પ્રભાવી શાતપુત્ર મુનિંદ્ર જ્ઞે; આજ સુધર્મા. ૧૩.

રૂપભ આદિ ચોવીસ તિર્થંકર થયા,
 તેથી પ્રસર્યો સર્વ શ્રેષ્ઠ જૈન ધર્મજ્ઞે;
 જૈન ધર્મનો નેતા તે મહાવીર છે,
 કાશ્યપ કુળમાં થઇને ભાંજ્યો ભર્મજ્ઞે; આજ સુધાર્યા. ૧૪

૮.

મેશમણ્ડનો પાર કદી નહી આવતો.
 તેમ પ્રભુની બુદ્ધિનો નહી પાર જ્ઞે,
 દ્રવ્ય ક્ષેત્રને કાળ ભાવના માપથી,
 અક્ષય સાગર વીર જ્ઞાન અપાર જ્ઞે; આજ સુધર્મા. ૧૫

નિમંળ જળ તો મેરામણનું દીપતું
 તેમ પ્રભુના જ્ઞાન જ્યોત ઝળકાય ને;
 કષાય કાપી કર્મ મુક્તિ પામ્યા થકી,
 દેવાધિપ તે ઈન્દ્ર સમા લેખાય ને; આજ સુધર્મા ૧૬

૯.

વિર્યવાનમાં અનંત વિર્યે શોભતા,
 જે વિર્યની જગમાં છે નહિ નેડ ને;
 ગિરિ વૃંદમાં ગિરિ નહિં મેરૂ સમો,
 મેરૂસમ જે શોભે જગમાં ક્રેાઠ ને; આજ સુધર્મા. ૧૭

દેવ સકળતો મોજ માણતા મેરૂથી,
 તેમ પ્રભુથી પામે સૌ આનંદ ને;
 રંગ ચંદને ગુણો રમ્ય છે મેરૂના,
 ગુણો પ્રભુના આપે પરમાનંદ ને; આજ સુધર્મા. ૧૮

૧૦.

ગિરિ રાજ તે ઉંચો યોજન લાખ છે,
 પૃથ્વી પરથી સહસ્ર નવાણું થાય ને;
 પૃથ્વી તલમાં સહસ્ર યોજન એક છે,
 અતિ મનોહર કંકડ જેને હોય ને; આજ સુધર્મા. ૧૯

ઉપર કંડકે પંડક વન વિરાજતું,
તે તો જાણે ધ્વજ ગિરિની થાય જો;
ગિરિજા એ વ્યાપક છે મધ્ય લોકમાં,
જ્ઞાન પ્રભુના એવા વ્યાપક હોય જો;

આજ સુધર્મા ૨૦

૧૧.

ગિરિજા તે ગગન ટોચને પહોંચતો,
નીચે તો તે કરે ભૂમીમાં વાસ જો;
ઊર્ધ્વ અધોને તિર્યક લોકે વ્યાપ્ત છે,
વિમાન જ્યોતિષક ફરતું તેની પાસ જો;

આજ સુધર્મા. ૨૧

ગિરિજાની ખ્યાતિ છે ત્રિલોકમાં,
નંદન વનતો આવ્યા તેમાં ચાર જો;
અનેક વનના કડા સ્થળ ત્યાં શોભતાં,
ધન્વ દેવની કિંડાનો નહિ પાર જો;

આજ સુધર્મા. ૨૨

૧૨.

દેવ રમે ત્યાં વિલાસે વિધ વિધના,
મુદર ધ્વનિઓ આનંદની સંભળાયજો;
પ્રતિ ધ્વનિતો 'તેજ' થકી પણ તિમ્મ છે,
કંચન વર્ણો પૃથ્વી સમ સોહાય જો;

આજ સુધર્મા. ૨૩

ગિરિ રાજમાં પ્રતિધ્વનિ ને થાય છે,
 એવી પ્રભુની ધ્વનિ દિવ્ય સંલખાય ને;
 ગિરિ રાજ તો દુર્ધટ છે સૌ પ્રાણીથી,
 કંચન રંગી દુર્ધટ વીર ગણાય ને; આજ સુધર્મા. ૨૪

૧૩.

પૃથ્વી મધ્યે ગિરિ રાજ ઊભો રહ્યો,
 સૂર્ય કાંતિ સમ સોહે પૃથ્વી માંય ને;
 વિધ વિધ રત્ને રંગ ચિત્ર વિચિત્ર છે,
 સૂર્ય સમા તે શોભે દશ દિશ માંય ને; આજ સુધર્મા ૨૫

ગિરિ રાજ સમ રૂપી વર્ગમાં રાજ વિર,
 ઉજવલ મેરૂ સમ શોભે તે અંગ ને;
 મેરૂ સમ તે અષ્ટ લક્ષ્મી ઉપેત છે,
 સ્વયં પ્રકાશી બીજે સૂર્ય નિશંક ને; આજ સુધર્મા. ૨૬

૧૪.

ઉપમા પ્રભુની મેરૂ વિષુ ના થઈ શેકે,
 તેથી ગાયા મેરૂના ગુણ ગાન ને;
 એ ઉપમા એ વીર પ્રભુના ગુણ તું,
 સમજી લે ને દર્શન શીલને જ્ઞાન ને; આજ સુધર્મા. ૨૭

જેવી છે આ જાતી કીર્તી મેરૂની,
તેવી જાતિ કીર્તી પ્રભુની માન જો;
ગિરિ રાજતો વ્યાપક છે મધ્ય લોકમાં,
લોકાલોકે પ્રભુના દર્શન જ્ઞાન જો; આજ મુધર્મા. ૨૮

૧૫.

ગિરિ વૃંદમાં 'નિષધ' સમ લાંબો નહિ,
ગોળાકારે 'રૂચક' વિષુ નવ હોય જો;
નોતમ તેવી પ્રજા પ્રભુની ધારવી,
મુની વર્ગમાં શ્રેષ્ઠ વીર ગણાય જો; આજ મુધર્મા. ૨૯

૧૬.

વિશ્વ ધર્મમાં જૈન ધર્મ પ્રધાન છે,
દીધુ રૂડું ધર્મ તાણું એ દાન જો;
સર્વ ધ્યાનમાં શુકલ ધ્યાન તો શ્રેષ્ઠ છે,
ધરતા એવું ઉત્તમ શુકલ ધ્યાન જો; આજ મુધર્મા. ૩૦

શુકલ ધ્યાન તો ક્ષિણ સમું છે શ્વેત તે,
જેવો ધોળો શંખ બહુ સોહાય જો;
અંદ્ર સમું તે ઉજવલ નિર્મળ માનવું,
શ્વેત રંગથી વીર શુભ્ર ગણાય જો; આજ મુધર્મા. ૩૧

૧૭.

વીર મહર્ષિ યુક્ત હશાને પામીઆ,
પરમ સ્થાન એ લોક મહિં લેખાય ને;
ભસ્મ કર્યા છે કર્મ રિપુ ના શેષને,
કર્મ યોગમાં કર્મ વીર મનાય ને; આજ સુધર્મા. ૩૨

ક્ષાયિક દર્શનને ક્ષાયિક ચારિત્રી,
ક્ષાયિક જ્ઞાને સિદ્ધિ પામ્યા નાથ ને;
એ સિદ્ધિ તો આદિ અનંતી જાણવી,
વિજય કર્યો છે રાગ દ્વેષની સાથ ને; આજ સુધર્મા. ૩૩

વિજય કર્યાથી મોક્ષ આદિને પામીઆ,
ખાળ્યા જેણે સધળા પાપ સ્થાન ને;
પાપ સ્થાનો ફરી સજીવન થાય નહિં,
તેથી સિદ્ધિ જાણુ અનંતી માન ને; આજ સુધર્મા. ૩૪

૧૮.

વૃક્ષ મહિં તો શાલમલી ને જાણવું,
કાનનમાં નહિં નંદન વનની જોડ ને;
શાલમલીને નંદનવનના આશરે,
સુપર્ણ સરખા દેવ કરે પ્રમોદ ને; આજ સુધર્મા. ૩૫

શાલમલીને નંદન વન તો ક્યાં મળે?
 અદ્વિતિય સ્થાનો લોક મહીં પંકાય ને;
 શાલમલીને નંદન જેવા જ પુણ્ય,
 વીર પુષ્પિને જ્ઞાન ચરિત અંકાય ને; આજ સુધર્મા. ૩૧

૧૬.

શબ્દ મહીં તો મેઘ શબ્દ ક્યાંથી મળે?
 મેઘ તણું તો ગભીર ગર્જન હોય ને;
 ગ્રહો મહીં તો ચંદ્ર સમ છે ગ્રહ નહિં,
 મનહર જેની શીતળતા પ્રસરાય ને; આજ સુધર્મા. ૩૭

સુગંધિઓમાં મલયજ સમ છે વાસ ક્યાં?
 લોક મહીં એ ચંદન શ્રેષ્ઠ ગણાય ને;
 મેઘ ચંદ્રને મલયજ જેવા જણવા,
 મુનિ વર્ગમાં વીરના વિરક્ત ભાવ ને; આજ સુધર્મા. ૩૮

૨૯.

સિંધુ મહીં તો રમણ સ્વયંભુ જણવો,
 કીડા કરતા દેવો જ્યાં સહર્ષ ને;
 ભવન વાસીમાં ભવ્ય નાગ કુમાર છે.
 ભવ્ય રૂપથી મન પામે ઉત્કર્ષ ને; આજ સુધર્મા. ૩૯

સર્વ રસોમાં ઈક્ષુ રસને જાણવો,
મધુરતાથી મનડું શીતળ થાય ને;
ઈક્ષુ, સ્વયંભુ, દેવ નાગ, સમ વીરલા,
વીર પ્રભુના પ્રધાન તપ જપ હોય ને; આજ સુધર્મા. ૪૦

૨૧.

હસ્તિ મહિં ઐરાવત સમ છે હસ્તિ નહિં,
પશુ મહીં તો સિંહ કેસરી એક ને;
નિર્મળ જળમાં ગંગા જળને જાણવું,
વિહંગોમાં ગરૂડ એક નિશંક ને; આજ સુધર્મા. ૪૧
ઐરાવત મન ગમતી લક્ષ્મી લાવતો,
લાવ્યા લક્ષ્મી ત્રિસલાધર વીર નેધ ને;
ગરૂડ ગંગા ઐરાવત ને હસ્તી સમ,
મોક્ષ વાદીમાં વીરના મુક્તિ યોધ ને; આજ સુધર્મા. ૪૨

૨૨.

યોધાઓમાં વાસુદેવ મશહુર છે,
પ્રિય પુષ્પમાં પંકજ સમ નવ કેંચ ને;
ક્ષત્રિઓમાં ચક્રવર્તી પ્રધાન છે,
વિરલ ગુણના વિરલા સ્થાનો હોય ને; આજ સુધર્મા. ૪૩

વાસુ તણું બગ અષ્ટાપદ વીસ લાખનું,
 પંકજને છે નવલી મીઠી વાસ ને;
 વાસુ કમળને ચક્રવર્તી સમ જાણવા,
 રૂપીવર્ગમાં વીર મહર્ષિ ખાસ ને; આજ સુધર્મા. ૪૪

૨૩.

દાન મહીતો અભય દાનને જાણવું,
 સત્ય મહીતો “નિર્વદ્ય” નિશ્ચિંત ને;
 સર્વ તપોમાં બ્રહ્મચર્ય વિશિષ્ઠ છે,
 આત્મ બળની જાગે તેથી જ્યોત ને; આજ સુધર્મા. ૪૫

અભય દાનથી દૂર જતી હિંસા સહુ,
 નિર્વદ્યથી પર પીડા નહિં થાય ને;
 બ્રહ્મચર્યથી ઉત્તમ બળતો આવતું,
 લોક મહીં એમ ઉત્તમ વીર મનાય ને; આજ સુધર્મા. ૪૬

૨૪.

સુર પદોમાં સર્વાર્થસિદ્ધિ શ્રેષ્ઠ છે,
 સુધર્મ કેરી સભા અનુપમ થાય ને;
 સર્વ ધર્મ તો શ્રેષ્ઠ મુક્તિને માનતા,
 જીવ માત્રનો પરમ હેતુ તે હોય ને; આજ સુધર્મા. ૪૭

સર્વાર્થસિદ્ધિના મુખની તો વાત શી,
 સૌધર્મ કેરી સભા અનેરી હોય બે;
 રતિ મુક્તિની વાણી તો નહિં કહી શકે,
 પ્રભુ સભા ઉત્તમ જ્ઞાની નવ કોય બે; આજ મુધર્મા. ૪૮

૨૫.

પરિસહો તો ધરે પૃથ્વી સમ નાથ તે.
 પૃથ્વી વત્ તે સૌનો છે આધાર બે;
 અષ્ટ કર્મને નષ્ટ કર્યા તે સ્વામીએ,
 કર્યો ગૃધ્રિને અભિલાષ સંહાર બે; આજ મુધર્મા. ૪૯

પામ્યા છે તે જ્ઞાન મહા ઉપયોગનું,
 પ્રયાસ વિણ તે જાણે વસ્તુ રૂપ બે;
 અનંત ભવને તરી ગયા છે વીર તે,
 અનંત અક્ષુ નિત્ય અભય સ્વરૂપ બે; આજ મુધર્મા. ૫૦

૨૬.

મહા રિપુ જે આત્મ દોષ સંસારના,
 દોષ માનને મોહ લોભ પર્યાય બે;
 દૂર કરીને અહંત પદને ધામીઆ,
 કરે કરાવે પાપ નહિં રૂપી રાય બે; આજ મુધર્મા. ૫૧

વિધ વિધ પંથો લોક મહીં ચાલી રહ્યા,
ક્રિયા વાદી કે અક્રિય વાદી કોય ને;
રમે કોઈ અજ્ઞાન વાદ કે વિનયમાં,
સર્વ પંથના જ્ઞાન વીરને હોય ને; આજ સુધર્મા. ૫૨

ક્રિયા વાદીની મુકિત ક્રિયામાં રહી,
અક્રિય વાદી સમજે મુકિત જ્ઞાન ને;
વિનય વાદી તો વિનય એજ મુકિત મળે,
અજ્ઞાની તો મુકિત ગણે અજ્ઞાન ને; આજ સુધર્મા. ૫૩

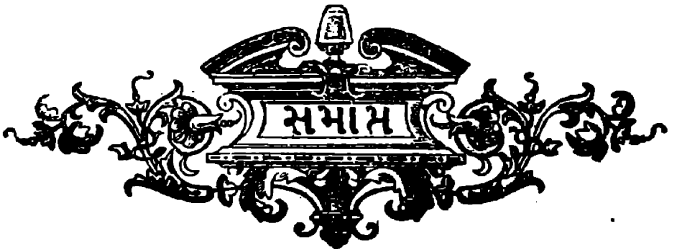
સર્વ પંથને સમજી ને આ સ્વામીએ,
વિકસાવ્યો છે લોક મહીં જૈન ધર્મ ને;
જ્ઞાન ક્રિયામાં શ્રેષ્ઠ માનતા વીર તે,
લીધો સંયમ સમજવા સૌ મર્મ ને; આજ સુધર્મા. ૫૪

શ્રેષ્ઠ તણે ને માર્ગ કહ્યો આ રીતથી,
કરી બતાવ્યો જગને દેવા ધોધ ને;
અકલ પાપને ભરમ કરીને સ્વામીએ,
શક્યો બેઠો કર્મ રિપુનો ધોધ ને; આજ સુધર્મા. ૫૫

મનુષ્ય કેરા કે નર્કાદી લોકનાં,
 વીર પ્રભુએ જાણ્યાં પૂર્ણ સ્વરૂપ જો;
 સ્વરૂપ જાણી લોક અને પરલોકનાં,
 સર્વ લોકને છોડ્યા છે તદ્દરૂપ જો; આજ સુધર્મા. ૫૬

૨૯.

ધર્મ પ્રજ્ઞ્યો અહીં તે આ પ્રેમથી,
 અર્થ પદોમાં કેવળ જો નિર્દોષ જો;
 સુણી તત્વ આ શ્રદ્ધાથી જન પામતા,
 ઈંદ્ર સુખ કે મોક્ષ લક્ષ્મી સંતોષ જો; આજ સુધર્મા ૫૭

ત્રણ સુંદર કાવ્યો

ના સરળ ગુજરાતી પદ્યાત્મક અનુવાદો.

૧ અમિતગતિ આચાર્ય કૃત સંસ્કૃત સામાયિક પાઠ.

આચાર્ય અમિતગતિએ આજથી લગલગ એક હજાર વર્ષો પૂર્વે લખેલ આ એક સુંદર કાવ્ય છે. કાવ્ય ભાષાંતરની ઘણા વિદ્વાનોએ પ્રશંસા કરી છે. જ્ઞાન પ્રચાર માટે પંડતર કીર્મિત માત્ર ૦-૦-૯. થોડી નકલો શીલીક છે.

૨. માનતુંગાચાર્ય કૃત સંસ્કૃત સામાયિક પાઠ.

હરેક જૈન સમાજનો આ નિત્ય પાઠ છે. ભાષાંતર તદ્દન નવિન અને સરસ છે. “સ્વેતાંબરજૈન” તા. ૮-૧૨-૨૬ ના અંકમાં લખે છે કે “પુસ્તક બહુત અચ્છા હૈ” જુજ નકલો શિલિક છે. અડધા આનાની પોપ્ટની ટીકીટ મોકલનારને મફત મોકલવામાં આવે છે.

૩. મહાવીર શુધ્ધ.

વિદ્વાન શતાવધાની પંડીત મુની શ્રી રત્નચંદ્રજીની પ્રસ્તાવનાસાથે

કીર્મિત ૦-૧-૦

ત્રણે કાવ્યો મંગાવનારે ત્રણ આનાની ટીકીટો મોકલવી.

સુખલાલ જીવરાજ શાહ બી. એ.

પાલણપુર.